Piaseczno, dnia 20 sierpnia 2026 r.

Cristián Javier Ciñkévich

Minister Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

PETYCJA

w sprawie podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do zmiany art. 23 ust. 4 oraz art. 45 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego — w zakresie terminu zawiadomienia sądu, terminu kontroli sądowej oraz terminu wydania postanowienia o zasadności pozbawienia wolności

Podstawa prawna: art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ust. 1–3 i art. 4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870 ze zm.).

Podmiot wnoszący: osoba fizyczna, działająca we własnym imieniu, w interesie publicznym.

Szanowny Panie Ministrze,

wnoszę petycję o podjęcie działań zmierzających do zmiany przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego regulujących terminy sądowej kontroli pozbawienia wolności osób przyjmowanych do szpitala psychiatrycznego bez zgody. Zakwestionowane terminy dotyczą w przeważającej mierze czynności sądu opiekuńczego (art. 45 u.o.z.p.), a zatem materii postępowania cywilnego pozostającej we właściwości Ministra Sprawiedliwości. Z tego względu kieruję niniejszą petycję równolegle do Ministra Zdrowia, jako gospodarza ustawy, oraz do Pana Ministra, jako organu właściwego w sprawach procedury sądowej.

I. Zakwestionowane przepisy

Przedmiotem zastrzeżeń są przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (dalej: u.o.z.p.) regulujące terminy sądowej kontroli przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez zgody:

1. **art. 23 ust. 4 u.o.z.p.** — przyjęcie wymaga zatwierdzenia przez ordynatora (lekarza kierującego oddziałem) w ciągu 48 godzin od chwili przyjęcia, a kierownik szpitala zawiadamia o tym sąd opiekuńczy miejsca siedziby szpitala w ciągu 72 godzin od chwili przyjęcia;
2. **art. 45 ust. 2 u.o.z.p.** — sędzia wysłuchuje osobę przyjętą nie później niż w terminie 48 godzin od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w art. 23 ust. 4;
3. **art. 45 ust. 1 u.o.z.p.** — sąd opiekuńczy orzeka niezwłocznie po przeprowadzeniu rozprawy, przy czym rozprawa powinna się odbyć nie później niż w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku lub otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w art. 23 ust. 4.

II. Wzorce kontroli

1. art. 41 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP;
2. art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (zasada proporcjonalności i zakaz naruszania istoty wolności);

3. art. 5 ust. 1 lit. e oraz art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

III. Zarzut — kumulacja terminów

Przymusowe umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym stanowi pozbawienie wolności w rozumieniu art. 41 ust. 1 Konstytucji. Okoliczność ta nie jest sporna ani w orzecznictwie, ani w stanowiskach organów państwa.

Zestawienie wskazanych wyżej przepisów prowadzi jednak do następującego rezultatu. Od chwili faktycznego pozbawienia wolności upływa: do 72 godzin — zanim sąd w ogóle zostanie zawiadomiony; kolejne do 48 godzin — zanim sędzia wysłucha osobę przyjętą; oraz do 14 dni — zanim odbędzie się rozprawa, po której dopiero zapada postanowienie. Łącznie osoba może pozostawać pozbawiona wolności przez okres rzędu siedemnastu dni **bez jakiegokolwiek orzeczenia sądu** co do legalności tego pozbawienia wolności.

Tymczasem art. 41 ust. 3 Konstytucji ustanawia dla pozbawienia wolności rygor 48 godzin na przekazanie do dyspozycji sądu oraz kolejnych 24 godzin na doręczenie postanowienia sądu — łącznie 72 godzin, po upływie których osobę należy zwolnić. Nawet przy przyjęciu wykładni zawężającej, zgodnie z którą art. 41 ust. 3 odnosi się do zatrzymania w rozumieniu procedury karnej, obowiązujący pozostaje art. 41 ust. 2 Konstytucji, gwarantujący każdemu pozbawionemu wolności prawo odwołania się do sądu w celu **niezwłocznego** ustalenia legalności tego pozbawienia. Analogiczny standard wynika z art. 5 ust. 4 Konwencji, który wymaga, aby sąd rozstrzygnął o legalności pozbawienia wolności bezzwłocznie.

Czternastodniowy termin na samo wyznaczenie rozprawy — a więc na czynność poprzedzającą orzekanie — nie daje się pogodzić z żadnym z tych standardów.

IV. Zarzut dalej idący — brak sankcji

Poważniejszy problem konstytucyjny polega na tym, że wszystkie wskazane terminy mają charakter wyłącznie instrukcyjny. Ustawa nie wiąże z ich przekroczeniem żadnego skutku prawnego. Osoba pozbawiona wolności nie nabywa wskutek uchybienia terminowi prawa do wypisania, a samo uchybienie nie powoduje ani nieważności przyjęcia, ani obowiązku zwolnienia. W praktyce oznacza to, że przekroczenie 72-godzinnego terminu zawiadomienia sądu pozostaje bez wpływu na dalsze pozbawienie wolności.

Gwarancja proceduralna, z której naruszeniem ustawodawca nie wiąże żadnej konsekwencji, jest gwarancją pozorną. Art. 41 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji stanowi wprost, że w razie niedochowania terminu zatrzymanego **należy zwolnić**. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego nie zawiera odpowiednika tej normy — i to właśnie ten brak wydaje się najpoważniejszym uchybieniem konstytucyjnym obowiązującej regulacji.

Warto zaznaczyć, że nie chodzi o postulat zniesienia instytucji przyjęcia bez zgody. Instytucja ta służy ochronie życia i zdrowia i jest w określonych sytuacjach niezbędna. Chodzi wyłącznie o to, aby towarzyszyły jej gwarancje proceduralne odpowiadające randze dobra, które zostaje ograniczone.

V. Podstawa faktyczna — sprawa indywidualna

Przedstawiony problem nie ma charakteru teoretycznego. W indywidualnej sprawie dotyczącej mojej osoby Rzecznik Praw Pacjenta stwierdził zasadność skargi w zakresie uchybienia przez podmiot leczniczy 72-godzinnemu terminowi zawiadomienia sądu opiekuńczego (Stwierdzenie zasadności skargi z dnia 14 sierpnia 2025 r., znak sprawy RzPP-DZP-RzSP-KWA.470.185.2025 — załącznik nr 1).

Uchybienie to zostało stwierdzone w sposób udokumentowany. Rzecznik Praw Pacjenta ustalił, że przyjęcie bez zgody nastąpiło 1 listopada 2024 r. o godz. 8:17, ustawowy termin 72 godzin upłynął zatem 4 listopada 2024 r. o godz. 8:17, natomiast zawiadomienie zostało przekazane sądowi pocztą elektroniczną dopiero 4 listopada 2024 r. o godz. 14:00, a przesyłką pocztową nadane dnia następnego. Rzecznik podkreślił przy tym, że obowiązek dochowania tego terminu istnieje niezależnie od tego, czy termin przypada w dni ustawowo wolne od pracy, oraz że tylko przestrzeganie przewidzianej prawem procedury zapewnia legalność działania i ochronę pacjenta.

Jedynym skutkiem tego rozstrzygnięcia było zalecenie przeprowadzenia szkolenia personelu oddziału. Wobec samego pozbawienia wolności stwierdzone naruszenie nie wywołało — i w świetle obowiązujących przepisów nie mogło wywołać — żadnego skutku prawnego.

Dodatkowo wskazuję, że problem nie ma charakteru wyłącznie hipotetycznego również w zakresie terminu określonego w art. 45 ust. 2 u.o.z.p. W mojej indywidualnej sprawie, poza stwierdzonym już przez Rzecznika Praw Pacjenta uchybieniem 72-godzinnemu terminowi zawiadomienia sądu, nie doszło również do wysłuchania mnie przez sędziego w ustawowym terminie 48 godzin od otrzymania przez sąd zawiadomienia.

Co szczególnie istotne, sam Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, w oficjalnym piśmie Wiceprezesa Sądu z dnia 20 marca 2026 r., sygn. Adm.050.4.2.2026, potwierdził, że „sędzia ma obowiązek wysłuchać osobę przyjętą do szpitala psychiatrycznego w trybie art. 23, 24 lub 28 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego nie później niż w terminie 48 godzin od chwili otrzymania zawiadomienia". Sąd wskazał przy tym, że celem regulacji jest zapewnienie „niezwłocznej kontroli sądowej".

Moja sprawa obrazuje zatem praktyczny skutek obecnej konstrukcji ustawowej: może dojść kolejno do przekroczenia terminu zawiadomienia sądu, następnie do niedochowania terminu osobistego wysłuchania osoby pozbawionej wolności, a mimo kumulacji tych uchybień ustawa nie przewiduje automatycznego mechanizmu prowadzącego do zwolnienia osoby ani innej bezpośredniej sankcji procesowej. Powstaje zatem pytanie, czy gwarancje terminowe pozbawione skutecznego mechanizmu egzekwowania zapewniają rzeczywistą i niezwłoczną kontrolę sądową wymaganą przez art. 41 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 5 ust. 4 EKPC.

VI. Proponowany kierunek nowelizacji

Poniższe propozycje przedstawiam jako materiał wyjściowy do prac legislacyjnych, nie zaś jako gotowy projekt normatywny:

1. skrócenie terminu zawiadomienia sądu opiekuńczego z art. 23 ust. 4 u.o.z.p. z 72 do 24 godzin od chwili przyjęcia, z zastrzeżeniem obowiązku zawiadomienia niezwłocznie;

2. skrócenie terminu z art. 45 ust. 1 u.o.z.p. przez wprowadzenie wymogu przeprowadzenia rozprawy i wydania postanowienia nie później niż w terminie 72 godzin od otrzymania zawiadomienia;

3. wprowadzenie obowiązku niezwłocznego doręczenia postanowienia osobie przyjętej, wraz z pouczeniem o środkach zaskarżenia;

4. wprowadzenie przepisu przewidującego, że w razie niedochowania terminów, o których mowa w pkt 1 i 2, osobę przyjętą bez zgody wypisuje się niezwłocznie, chyba że sąd opiekuńczy przed upływem tego terminu wyda postanowienie o dalszym pobycie — wzorem art. 41 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji RP;

5. rozważenie wprowadzenia obligatoryjnego udziału pełnomocnika z urzędu w postępowaniu przed sądem opiekuńczym, jeżeli osoba przyjęta nie ma pełnomocnika z wyboru.

VII. Żądania petycji

Wnoszę o:

1. rozpatrzenie niniejszej petycji;
2. rozważenie zainicjowania — samodzielnie albo we współpracy z Ministrem Zdrowia — procesu legislacyjnego zmierzającego do zmiany art. 45 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w kierunku wskazanym w punkcie V;
3. rozważenie zlecenia analizy statystycznej rzeczywistego czasu, jaki upływa od zawiadomienia sądu opiekuńczego w trybie art. 23 ust. 4 u.o.z.p. do wydania postanowienia, w oparciu o dane sprawozdawcze sądów powszechnych;
4. rozważenie zasięgnięcia opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Pacjenta oraz konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii;
5. **poinformowanie mnie na piśmie o stanowisku zajętym wobec przedstawionej propozycji oraz o wszystkich czynnościach faktycznie podjętych w sprawie, w szczególności o dacie jej rozpatrzenia, treści rozstrzygnięcia, treści sporządzonych opinii oraz o podmiotach, do których sprawa została przekazana;**
6. zawiadomienie mnie o sposobie załatwienia petycji wraz z uzasadnieniem, stosownie do art. 13 ust. 1 ustawy o petycjach, a w razie nieuwzględnienia petycji — wskazanie przyczyn niepodjęcia działań;
7. przekazanie petycji podmiotowi właściwemu, w razie uznania się za niewłaściwego w całości lub w części, wraz z zawiadomieniem mnie o tym (art. 6 ust. 1 ustawy o petycjach).

VIII. Oświadczenia

Wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję moich danych osobowych, o której mowa w art. 4 ust. 3 ustawy o petycjach.

Załączniki: 1) kopia Stwierdzenia zasadności skargi Rzecznika Praw Pacjenta z dnia 14 sierpnia 2025 r., znak sprawy RzPP-DZP-RzSP-KWA.470.185.2025; 2) kopia pisma Wiceprezesa Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie z dnia 20 marca 2026 r., sygn. Adm.050.4.2.2026.

Wnoszę o doręczanie wszelkiej korespondencji w niniejszej sprawie na wskazany wyżej adres do doręczeń elektronicznych **AE:PL-11356-76268-HAHUA-28**, stosownie do ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, a pomocniczo — na adres poczty elektronicznej cristian.javier.c@icloud.com.

Niniejsza petycja została złożona równolegle do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, do Ministra Zdrowia, do Ministra Sprawiedliwości, do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz do Rzecznika Praw Pacjenta, o czym informuję dla zapewnienia przejrzystości postępowania.

Z wyrazami szacunku

Podpisano przez/ Signed by:
Cristián Javier Ciñkévich
Data/ Date: 21.08.2026 18:11

mSzafir

Cristián Javier Ciñkévich

dokument opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Raport z weryfikacji podpisu elektronicznego

Weryfikacja została wykonana przez Usługę **Centralnego Podpisu Elektronicznego Ministerstwa Sprawiedliwości 1.24.001**

Certyfikat został zweryfikowany za pomocą biblioteki **Szafir SDK 1.8.463_2**

Chwila weryfikacji: **28.09.2026 10:51:25**

Dokument

Informacje o dokumencie

Nazwa pliku dokumentu	**SIGNED PETYCJA Minister Sprawiedliwości ustawa o ochronie zdrowia psychicznego terminy Załącznik RPW 351095 2026.pdf**
Identyfikator dokumentu (MD5)	**9DF1312510D741ABEE4AE8622762CECC**
Integralność	**zachowana – podpisane dane nie zostały zmodyfikowane od czasu ich elektronicznego podpisania**
Liczba podpisów zweryfikowanych poprawnie	**1/1**

Podpisujący

1. Cristián Javier Ciñkévich	**Zweryfikowany poprawnie** ✓

Podpisy

Podpis 1

Informacje o podpisie

Format podpisu	**PADES-T**
Rodzaj podpisu	**Kwalifikowany podpis elektroniczny**
Czy ma znacznik czasu	**Tak**
Chwila złożenia podpisu	**21.08.2026 18:11:32**
Status w chwili złożenia podpisu	**Zweryfikowany poprawnie**
Status w chwili weryfikacji	**Zweryfikowany poprawnie**

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Informacje o certyfikacie

Wystawca certyfikatu	**organizationIdentifier=VATPL-5260300517,CN=COPE SZAFIR - Kwalifikowany,O=Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.,C=PL**
Status certyfikatu	**Ważny**
Okres ważności certyfikatu	**04.02.2026 12:09:20 - 04.02.2028 12:09:20**

Informacje o podpisującym

Podpisujący	**Cristián Javier Ciñkévich**
Imię	**Cristián Javier**
Nazwisko	**Ciñkévich**
Numer seryjny	
Nazwa (CN)	**Cristián Javier Ciñkévich**
Kraj	**PL**